

Yeşaya, on sekizinci bölüm

I. Yahuda'yla ilgili peygamberlikler (1-12)

II. Uluslarla ilgili peygamberlikler (13-27)

A. Babil'in yükü: Rabbin Günü'nde tamamlanacak bir peygamberlik (13:1-14-22).

B. Moab'ın yükü: Bir gecede biten yıkım (15:1-16:14)

C. Şam'ın yükü (17:1-14)

Ç. Habeş ilinin ırmakları ötesindeki ülke (18:1-7)

1. Ülkenin nitelikleri

a. Kanat vızıltıları ülkesi (18:1)

b. Sazdan kayıklar yapan (18:2)

c. Denizden elçiler gönderen (18:2)

ç. Habercileri çabuk giden (18:2)

d. Ülkesini sular bölen (18:2,7)

e. Uzun boylu, parlak derili ulus (18:2,7)

f. Oldukları günden beri korkunç kavim (18:2,7)

g. Çok güçlü, ayak altında çiğneyen ulus (18:2,7)

2. Düşüşü: Tanrı, dünyanın tüm ülkelere tanık olmaları için seslenir (18:3-6).

a. Tanrı zamanın dolmasını bekler (18:4).

b. Bağcı bıçağıyla filizleri keser gibi Tanrı, bu ülkeyi aniden kesecektir (18:5).

c. Kesik filizler vahşi hayvanlara yem olacaktır (18:6)

ç. Yenilen bu ülkeden Rabbe, Sion dağına armağanlar getirilecektir (18:7)

18:1 Ah Habeş ilinin ırmakları ötesinde olan ... memleket: Hangi ülkeden söz edildiği tam olarak açık değildir. Habeş (Etiyopya) değildir, çünkü sözü edilen ülke Habeş'in ötesindedir. Hatta Kutsal Yazı'da «Habeş» ya da «Kuş» adları, iki ayrı bölgeyi anlatmaktadır.

Kuş, Gihon Irmağı'nın kuşattığı bölge olarak tanıtılır (Tekvin 2:13). Yalnız Gihon Irmağı'nın nerede olduğu bilinmediği için Kuş'un hangi kıtada yer aldığı belli değildir. Bunu çözmek için Gihon Irmağı yeterli bir ipucu değildir. Ne var ki Tekvin 2:14 incelenirse, Aden bahçesinden çıkan ırmağın dört kolundan biri Gihon Irmağı'yken bir diğeri de Asur'un «önünden» akan Dicle'dir. Demek ki, Aden bahçesinde doğan bu tek ırmaktan çıkan Dicle ve Gihon ırmakları Mezopotamya'da komşu ülkeleri sulamış olabilirdi. Öyleyse, Habeş Asur'un yakınında bulunuyordu.

Musa'nın eşi, Habeşli bir kadındı. Eğer bu kadın Tsippora ise, Habeş Midyan bölgesidir (Çıkış 2:16,21). Ama Arap yarımadası olması da olanaklıdır.

Kutsal Yazı, ilk bölümlerinde «Kuş» ya da «Habeş»in, Afrika'nın bir bölümü olduğunu, sonraki bölümlerinde de Asya'nın bir bölgesi olduğunu anlatıyor gibi görünür. Bu bölümde Habeş, büyük olasılıkla Mısır değildir, çünkü on dokuzuncu bölüm Mısır'ın yüküyle ilgilenir.

En inandırıcı kurama göre bu bölüm, 17:12-14'te başlanan konunun -- Asur'un yıkımının -- devamıdır. «Habeş ilinin ırmakları ötesinde olan» ülke Asur'dur. Bu bölümde Asur'u betimleyen birkaç deyim, bu savı destekler. Onlar (*) ile işaretlenmiştir.

Peygamberliğin verildiği zaman, Sanherib'in İsrail'i ele geçirme girişiminden hemen önce olsa gerekti. İ.Ö. 700 yılıydı. (Aynı dönemde Etiyopyalı Şabatok, Mısır'ın kralıydı. Tihaka [18:2'yle nota bakın], hem başkenti Napata'da kendi egemenliğini sürdürüyordu hem de amcası Şabatok'un ordusunun komutanıydı. Sanherib'in ordularını geri püskürtmeye çalıştı [2. Krallar 19:9; Yeşaya 37:9]. Tihaka Sanherib'i yenemedi. Buna karşın, Tanrı'nın Yahuda için araya girmesi nedeniyle Sanherib Asur'a dönmek zorunda kaldı. Böylelikle Tihaka uzun yıllar Asurlular tarafından rahatsız edilmedi. En sonunda Asur kralları Esar-haddon ve oğlu Aşurbanipal tarafından yenilgiye uğratıldı.)

«Ah Habeş» cümlesi Habeş'e, Tanrı'nın Asur için saptadığı yargıya tanık olsun diye bir çağrı olarak anlaşılabilir.

Kanat vızıltıları memleketi (*): Kanatlarını gerdiğinde İsrail'in genişliğini kapsayan devletin Asur olduğu düşünülür (8:8). Asur ordusunun kalabalığını anlatmak için arı benzetmesi kullanıldı (7:18). Kanat vızıltısı, arıların vızıltısı da olabilir.

18:2 elçiler gönderir: Örneğin, Asur'un elçisi Rabşake Yahuda'yı psikolojik bir yıkıma uğratmaya çalıştı. Onu Asur'a boyun eğmeye zorlamak için uğraştı (36:2,4-20). Asur'un elçiliği bu türdendi.

oldukları gündün beri: Eğer Habeş adı Etiyopya'yı anlatıyorsa, onun başlangıcı şöyle gerçekleşmiş olabilir. Habeşliler Nil Irmağı vadisinde oldukça çok güç kazandı. Piankhi, Şabak, Şabatok ve Tihaka'nın önderlikleri altında Habeşliler Mısırlılar'a boyun eğdirdiler. Yeşaya Habeşliler'in, Piankhi'nin yönetimi altında güç kazanmaya başladığı dönemi «başlangıçları» ya da «oldukları gün» olarak betimledi.

korkunç kavim (*): Bu korkunç kavim Habeşliler miydi, Asurlular mıydı? (Asurlular'ın korkunç bir ulus olduğu biliniyordu [10:7]). İnsan Tanrı'nın ona emanet ettiği yetenekleri yanlış yolda kullanır. Bu «korkunç kavim» sözü bunun bir örneğidir. Sözü edilen bu topluluk düşünme yetisini

ve gücünü, Yaratan'ı yüceltmek, O'nun istemini izlemek için kullanmadı. Korkunç bir kavim, -- ve Tanrı'nın kendilerine emanet ettiği yetenekler düşünülürse -- korkunç bir ziyan!

çok kuvvetli ve ayak altında çiğneyen millet (*): (10:7)

18:3 Siz hepiniz, dünyada oturanlar: Tüm dünya, Tanrı'nın yapacağını dikkatle izlemeye çağrılır.

dağların üzerine bayrak dikildiği zaman görün ve boru çalındığı zaman işitin: (Yeşaya 11:10-12)

18:4 Rab dedi: (14:24)

çiğ bulutu gibi durgun olacağım: Tanrı, aceleci değildir. Zaman dolduğunda harekete geçer, daha önce değil. Tüm tasarladığı amaçların sonuçlanmasını bekler, yeterince zamanı vardır (Mika 5:2c). Tanrı'nın dünyayı altı günde¹ yarattıktan sonra yedinci günde sonsuz dinlenme gününe girdiği unutulmamalı (Tekvin 2:3). Emek vermekten geri durabilirdi, çünkü tüm çağlar boyunca her insan ve her olay için gerekli olan her şeyi yaratılışta tamamlamıştı. Tanrı'nın sabırla davranması, gücünün ve bilgeliğinin doğal sonucudur. Tanrı her konuda doğru zamanı beklediği için Mesih inanlıları O'na güvenebilir. Sabır Tanrı'ya nasıl yaklaşıyorsa, O'na güvenmek de Mesih inanlısına yakışır.

meskenimden bakacağım: Habeşliler'in ve Asurlular'ın telaşı Tanrı'nın sakinliğiyle karşılaştırılır. O, kutsallık tahtı üzerinde esenlik içinde oturur. Her şeyin sonucunun ne olduğunu ve ne zaman gerçekleşeceğini bilir, Asur'a tasarılarını yerine getirmek için zaman tanır. Ama O'nun açısından gereken her ayrıntı tamamlanınca, 18:5'te açıklandığı gibi, tasarısını eksiksizce sonuçlandırır (Mezmur 76:10).

18:5 çiçek olgunlaşan koruk olunca, bağcı bıçakları ile filizleri kesecek ve çubukları koparıp atacak: Bol üründen çok kazanç elde edileceği görüldüğünde bağ ansızın bozulacaktı. Bu kazanca ümit bağlayanlar öldürülecek, yaban hayvanlarına yem olacaktı (18:6).

18:6 hepsi birden dağın yırtıcı kuşlarına ... bırakılacaklar: Bağ simgesi (18:5) bırakılır. Kesilip atılan filizler ve çubuklar simgeleriyle bir ordunun yok oluşu açıklanır.

18:7 uzun boylu, parlak derili millet: (18:2)

Sion dağına hediye getirilecek: (2:2,3)

Sonsöz:

On sekizinci bölüm kısadır. Yine de buradan dört önemli ders alınır:

1. Tanrı'nın sabırla beklemek için zamanı vardır (18:4). Mesih inanlısı sabrederek O'na güvenmekle hiçbir şey kaybetmez (Mezmur 27:14; Süleyman'ın Meselleri 20:22).
2. Kişi zihnini Tanrı'nın gözünde «korkunç» olan uğraşlar için kullanabilir (18:2,7). Dünya açısından da «başarılı» sayılabilir (Süleyman'ın Meselleri 14:12; 16:25). Kendini kime teslim ettiğine dikkat eden kişiye ne mutlu (Romalılar 6:16)!
3. Tanrı'nın öfke gününde yargılananlar bütünüyle yıkıma uğrayacaklar (18:6).
4. Tanrı'nın yargıyı geciktirmekteki amacı, insanları kendine döndürmektir (18:7).

¹Bu bölümün sonunda, İbranice'den «gün» diye çevrilmiş olan yom sözcüğünü inceleyen notlara bakın.

«Yom» sözcüğüyle ilgili notlar (18:4)

Tekvin (Yaratılış) 1'de söz edilen altı yaratılış günü, yirmi dört saatlik güneş günü müydü, yoksa her «gün» sözüyle anlatılan milyonlarca yıllık bir süre miydi?

Bu altı yaratılış gününü, yirmi dört saatlik gün olarak kabul etmek için nedenler:

1. Kutsal Yazı'da bir sözün ilk kullanılışı, sonraki kullanılışı için büyük önem taşır. İbranice'de «yom» sözcüğünün Kutsal Yazı'da ilk kez kullanılışı (Tekvin 1:5) güneşe göre hesaplanan yirmi dört saatlik gün demektir. «Yom» sözcüğü bir sayıyla birlikte yazılırsa, yirmi dört saatlik gün anlamına gelir. Tekvin kitabının dışında Eski Antlaşma'da «yom» 358 kez bir sayıyla birlikte yazılır, her keresinde de yirmi dört saatlik gün anlamına gelir². Buna göre, Tekvin 1'de sayıyla birlikte kullanılan «yom» sözcüğü neden bir istisna olsun?
2. «Akşam ve sabah» sözcükleriyle yirmi dört saatlik günü açıklamak için «yom» sözcüğü, Eski Antlaşma'da Tekvin kitabının dışında otuz sekiz kez kullanılır. Her keresinde yirmi dört saatlik gün anlamına gelir. Buna göre, Tekvin 1'de neden bir istisna olsun?
3. Tekvin 2:2,3'de Tanrı'nın altı gün çalışması ve yedinci gün dinlenmesi insanlara verilen bir örnektir. Tanrı'nın haftası, insanın haftasının bir örneğidir. Tanrı altı milyon yıl çalışıp bir milyon yıl dinlenseydi, aynısını insanlara emredemezdi. Bu mantık dışı olurdu.

Tanrı Musa'ya Çıkış 31:17 ve Çıkış 20:10,11'de yaratılış haftasıyla Tanrı'nın yedinci günde dinlenmesini bildirdiği zaman, geçmişte bitmiş bir olaydan söz ediyordu. Kimileri, bu yedi günün on dört milyar yıl olduğunu, yani her günün ikişer milyar yıl olduğunu ve yedinci günün de iki milyar yıl olduğunu ileri sürer. Yaratılışın altı gününün geçmişte bittiğini kabul ederler. Ne var ki yedinci günün iki milyar yılının şimdiye dek sürdüğünü ileri sürerler. Bu kişilerin tezi şu temel varsayıma dayanır: Tanrı'nın dinlenme günü bu denli uzun sürdüğüne göre, diğer altı günün de aynı biçimde yirmi dört saat değil, uzun yıllar sürmesi gerekir.

Tanrı, yalnız yaratılış işlerinden dinlendiğini bildirdi (Tekvin 2:1-3; Çıkış 20:11; İbraniler 4:3,10). Yaratılış işlerinden dinlenebilirdi, çünkü o ilk haftada tüm çağlar için dünyanın ve dünyada yaşayacakların gereksinimlerini sağladı. Tanrı'nın dinlenmesi demek, dünyayla tüm ilişkisini kesmesi anlamına gelmez. Tarih boyunca O'nun dünyayla ilgilendiğine ve onu yönettiğine kuşku yoktur: Mesih İsa'nın dediği gibi, «Babam şu ana dek çalışmasını sürdürüyor, Ben de çalışıyorum» (Yuhanna 5:17). Ne var ki, Tanrı'nın ve Mesih İsa'nın çalışması dünyanın yaratılışıyla ilgili değildir.

²Bu kurala birkaç ayette (örneğin, Yeşaya 47:9 ve Hoşea 6:2) istisna bulunur. «Yom» sözcüğü bir sayıyla tanımlanır. Buna karşın, bu ayetlerde yirmi dört saatlik gün değil, bir olayın ansızın ya da çok kısa bir zaman içinde gerçekleşeceğini açıklar. Yom sözcüğünün bu ayetlerdeki kullanılışı mecazidir. «Yom» sözcüğünü çevreleyen bağlam (kontekst), yanlış anlaşılmasını olanaksız kılar. Bu iki ayetlerdeki mecazi anlamı kavrayabilmek için «yom» sözcüğünün temel anlamını anlamak gerekir. Temel anlamı ise, Tekvin 1:5,8,13 v.s. («akşam oldu ve sabah oldu, bir gün») ve Çıkış 20:9,10,11'de («Altı gün işleyeceksin ve bütün işini yapacaksın; fakat yedinci gün Allahın Rabbe Sebttir. Sen ... hiçbir iş yapmayacaksın. Çünkü Rab gökleri, yeri ve denizi ve onlarda olan bütün şeyleri altı günde yarattı, ve yedinci günde istirahat etti. Bunun için Rab Sebt gününü mübarek kıldı, ve onu takdis etti.») betimlenir.

4. «Yom» sözcüğü uzun ve belirli bir zaman için kullanılmaz. Ne var ki Tekvin 2:4'te hiçbir tanımlayıcı sözcük yokken belirsiz bir zaman anlamına gelebilir. Ama Tekvin 2:4'te yaratılış bağlantısında «yom» sözcüğü bir sayıyla tanımlanmasa da, Tekvin 1'de yaratılış günlerinin «yom» sözcüğüyle yirmi dört saatlik günler olarak tanımlanır (1 numaralı notu inceleyin). Kutsal Yazı'da birbirlerine zıt bilgi verilmez. Buna göre, Tekvin 2:4'teki bildirinin, yaratılışın belirsiz bir zaman süresinde olduğunu öğretmediği kesindir.
5. «Rabbin katında bir gün bin yıl, bin yıl da bir gün gibidir» (2. Petrus 3:8).
- a. 2. Petrus 3:8'de «Rabbin katında bir gün bin yıl ... gibidir» cümlesi, bir günün uzunluğunu anlatmıyor. Çünkü bir günün uzunluğu önceden tanımlanmıştır. Ancak herkes bir günün yirmi dört saatlik bir zaman dilimi olduğunu bildiği için, bir gün bin yıllık bir süreyle karşılaştırılabilir.
- b. Eğer bir gün gerçekten bin yıl ise, yalnız Tekvin kitabında değil, her ayette bir günün bin yıl olduğunu kabul etmek gerekir. İsa Mesih üç bin yıl mı yoksa üç gün mü mezarda kaldı?
- c. Eğer bir gün gerçekten bin yıl ise, «bir gün»ün geçtiği her yeri «bin yıl» olarak değiştirmek gerekir. Öte yandan, eğer bin yıl gerçekten bir gün ise, «bin yıl»ın geçtiği her yeri «bir gün» olarak değiştirmek gerekir. Bu, Kutsal Yazı'da birçok öğretiyi çarpıtır. Örneğin, İsa Mesih'in dünyanın sonunda kuracağı egemenlik bin yıl mı yoksa bir gün mü sürecek?